

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Jol'a si Duminec'a.

Prețulu abonamentulu:
pe unu anu 10 fl., pe siesu luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 69.

Joi, 30 Augustu | 11 Septembrie

1879.

Brasiovu, 29 Augustu / 10 Septembrie.

Preparatiunile neterminate din intru, diceamu pe la finea lui Iuniu, sunt caus'a principala a stagnatiunei politice orientale austro-ungare. Fapte'e confirmare parerea acést'a. Au trebuit se se finésca alegerile din Austri'a, se se schimbe ministeriulu austriacu, se se duca la finitu tractarile cu Cehii peatru intrarea in senatulu imperialu, si in fine se demisiuneze insusi comitele Andrásy, pentru că se se póta reiucepe earasi actiunea orientala procedandu-se la ocuparea Novibazarului. Acuma dupa ce s'a preparatu terenulu in intru se anuntia dela Seraievo, că comandantulu generalu alu trupeloru din Bosni'a ducele de Württemberg a plecatu in 6 l. c. la Ciainica spre a conduce de acolo intrarea in Novibazar, care va avé locu in septeman'a acést'a.

Nu voimu se vorbimu astadi despre nou'a ocupare si despre urmarile ei possibile, ne marginimu numai a constatá, că actiunea acést'a esterióra stá in strinsa legatura cu schimbarile din intru si că prin urmare nu au gresitu aceia, cari au sustienutu, că ocupatiunea Bosniei si a Herzegovinei va aduce dupa sine incetulu cu incetulu schimbarea sistemulu de guvernare in Austro-Ungari'a.

Cămer'a trecuta austriaca s'a fostu declaratú in contra politice de ocupatiune, era dér' inainte de tóte problem'a guvernulu de a-si castigá in noulu Reichsrath o maioritate, cu care se póta continuá acea politica. Comitele Taaffe a si pusú tóte in miscare spre a formá o maioritate conservativa, acést'a inse nu i-ar' fi succésu fara ajutorulu Cehiloru. De alta parte d. Taaffe nu ar' fi dobénditu concursulu Cehiloru, déca nu ar' fi fostu gata ale face unele concessiuni. Cá si spre garantarea promisiuniloru date a fostu chiamatu la ministeriu si unu Cehu, Dr. Prazak.

Organele partidei Nemtiloru austriaci voiescu se descrie lucrulu asia, cá si candu scopulu principalu alu guvernulu nu ar' fi fostu cá se multiamésca pe Cehi satisfacéndu principiulu egalei indreptatiri, ci cá se-i castige numai pentru intrarea in Reichsrath unde crede că se va poté folosi de ei in interressule formarei unei maioritati guvernamentale. Este greu a dá de acuma o judecata asupra motiveloru actiunei comitelui Taaffe. In totu casulu ni-se pare naturalu déca guvernulu se ingrisesce pentru o maioritate, cu care se póta esecutá programulu seu, acestu programu recerea inse dupa a nóstra parere inainte de tóte si impacarea cu Cehii, cu alte cuvinte sistemulu politice esterióre, pe care monarchi'a nóstra a adoptat'o de unu timpu incóce facea necesara modificarea sistemulu politice interiore prin inaugurarea seriósá a unei intielegeri cu nationalitatile.

Partidele domnitóre din Austri'a si Ungari'a isi diceau că monarchi'a fiindu dupa constitutiunea s'a actuala unu statu dualisticu neamtio-maghiaru mare chiamarea de a contribui la liberarea si intarirea elementeloru slave si romane din Orientu, cu atátu mai puçinu de a face conchiste in Turci'a. De aceea nici dualistii din Vien'a nici cei din Pest'a nu erau multiamiti cu demersurile Comitelui Andrásy, care volens nolens a lucratu mai multu in favorulu Romaniloru si Slaviloru din Orientu.

Din momentulu candu Austro-Ungari'a spre a face concurentia influintiei russesci s'a decisu de a portá o politica amicabila si binevoitóre façia de Romanii si Slavii din Orientu, era claru că mai curéndu séu mai tardiu va trebui se parasésca si in interiorulu seu sistemulu de suprematisare a supsiloru sei Slavi si Romani.

Inceptulu se face acuma in Austri'a. Elu este greu, cá ori-ce inceptu, dér' dupa cumu stau lucrurile trebue se speramu, că va duce la unu resultatu satisfacétoriu. Deocamdata potemu constatá unu faptu fórté imbucuratori, că adeca in Cislaitani'a astadi este generala convictiunea,

că este absolutu necessariu de a li se face dreptate dupa potintia, intre marginele date de interressele statului, tuturoru nationalitatiloru. Nici Nemtii dualisti nu 'si ascundu, că in directiunea acést'a au de a implini inca o mare datoria cãtra póporele conlocuítóre.

Numai Ungari'a nu voiesce se incete inca de a merge calea racului. Progressulu ideei egalei indreptatiri in tierile d'impregiuru pare că indémna pe Maghiarii nostri la o atitudine totu mai ostila façia de Romanii si de Slavii din Transilvani'a si Ungari'a. Ei credu că ceea ce nu s'a potutu esecutá pe cale naturala in timpu de seculi, assimilarea Nemaghiariloru, se va poté realisá in câteva ani in urm'a unoru legi séu ordonantie ministeriali.

Prea tardiu! Nimicu nu mai póte impedeçá, că ide'a egalei indreptatiri se 'si serbeze renascearea s'a si in Transilvani'a. Necesitatea, care dicteza astadi Cislaitaniei impacarea cu nationalitatile esista in gradu multu mai mare inca pentru Ungari'a.

Peste puçine dile, pe la finea lunei curente, se voru deschide Camerele austriace. Discursulu tronului ce se va tiené cu acést'a ocasiunea va poté constatá cu multiamire, că s'a facutu primulu pasu pentru intielegerea si impacarea tuturoru póporeloru acestui vastu imperiu si va indicá astfelu nou'a erá, care se dé Dumnedieu se fia o era fericiata de regenerare

Cronic'a evenimenteloru politice.

Dualistii nemti din Austri'a traieau cu dualistii maghiari din Ungari'a péna mai anu in buna pace. Amici sinceri nu au fostu niciodata unii cu altii, intielegerea dintre ei era mai multu silita, dictata de interressele momentane de partidu. De unu anu si mai bine incóce relatiunile dintre cumetrii dualisti au devenitu din ce in ce mai rele. Nemtii vediura că comitele Andrásy cu Ungurii sei voiesce se-i exploateze numai spre glori'a mai mare a diplomatiei maghiare si de atunci au cam inceputu a aretà spatele Unguriloru. Acuma comitele Andrásy se duce si Nemtii nostri se bucura. Acést'a inse supera fórté pe organulu guvernamentalu din Budapesta „Pester Lloyd“, care in mani'a s'a se acatia de decembristii nemti (Verfassungspartei) si le face imputari grosolane, dicéndu că constitutiunea loru din Decembre 1867 este numai o constitutiune croita pe sém'a partidei Nemtiloru (decembristi). „Neue freie Presse“ din Vien'a cetindu aceste incriminari se infuriéza in contra dualistiloru maghiari si le spune unele adeveruri de mare pretiu pentru actualitate, scriindu:

„Noi nu suntemu dedati a maturá inaintea usiloru straine, dér' déca amu fi Unguri, ne amu feri a respicá unu asemenea cuventu. Aceea că constitutiunea nóstra nu este o constitutiune de partida, o dovedescu alegerile, o dovedesce possibilitatea unui cabinetu, cá celu actualu. Sub acést'a constitutiune, care dupa cumu dice „P. Ll.“ a fostu croita pe corpulu decembristiloru se bucura Cehii si Polonii de o egala indreptatire nationala, de care nici nu viséza Romanii. Slavii si Sasii in Ungari'a. Niciodata n'ar' fi fostu cu potintia sub acést'a constitutiune (austriaca) o lege, cumu este cea mai noua lege scolara unгурésca prin care se impune studiulu limbii maghiare. Déca constitutiunea nóstra ar' fi o constitutiune de partida, nu ar' fi potutu succede niciodata Poloniloru de a eliminá limb'a germana din scóle si din officii, cumu s'a intemplatú sub guvernulu partidei germane. Aceea inse că cei din Ungari'a cutéza a se jocá cu foculu in modu atáta de criminalu, dovedesce mai bine, cătu de puçina necesitate avemu noi (Nemtii) de a invetiá prudentia politica in Pest'a. Déca slavii in Ungari'a nu au devenitu

inca atátu de vèrstnici, cumu s'a constatatu de unadile in brosiur'a lui Grünwald, atunci Ungari'a are se multiamésca acést'a impregiurarei, că inca nu a datu nationalitatiloru sale atát'a ocasiune de a se cultivá, cătu ne-amu simtitu noi datori a dá nationalitatiloru nóstre. Dér' in acea di, in care slavii din Ungari'a voru stá pe acea trépta de cultura, că Cehii nostri, cuventulu „constitutiune de partida“ ar' poté deveni fatalu pentru Unguri. Noi, fara a fi importuni, ne multiamimu cu acést'a indigitare. Atáta consciintia de sine inse avemu noi Nemtii austriaci si atáta pe-trundere politica ne va ascrie si lumea, incátu pentru ingrijirea afaceriloru nóstre se nu avemu lipsa de a luá invetiaturi dela Maghiari, pentru cari se gasesce unu terenu multu mai mare si mai aptu intre marginele miseriei de statu si de partida unгурesci.“

Missiunea ministrulu Boerescu, se pare, că acuma cãtra sfersitu se întorce spre mai bine, promitiendu stabilirea unui compromisú intre Romanii si marile poteri in cestiunea Evreiloru. Diu-arele din Vien'a primira dela Paris 2 Septembrie scirea, că intre d. Boerescu si ministrulu de esterne alu Françiei d. Waddington se pregatesce o apropiare in acést'a cestiune. In urm'a convorbiloru, pe cari le-a avutu cu ministrulu rom. d. Waddington, se fi disu: „d. Boerescu mi-a aretatú cestiunea sub unu altu punctu de vedere.“ In urm'a acést'a se spera, că se va poté stabilí o intielegere intre cabinetulu francesu si romanu in cestiunea israelita.

Dela Vien'a, 6 Septembrie, se telegraféza: Ministrulu romanu Boerescu a conferitu eri doue óre intregi cu comitele Andrásy si a facutu dupa acea ambasadorulu italianu, comite de Robilant o visita de 1 ora. La tóte visitele sale erá acompaniatu d Boerescu de ambasadorulu romanu d. Balaceanu. Adi dupa amédu d. Boerescu a parasitu Vien'a spre a se reduce la Rom'a, de unde se va întorce la Bucuresci.

Diuariulu „Le Temps“ delz Paris publica urmatórea telegrama primita dela Vien'a: „D. Boerescu a plecatu la Rom'a; peste 4 dile va fi ear' aci pentru a se întorce la Bucuresci. Ministrulu afaceriloru straine alu Romaniei se declara multiamitu de caletori'a s'a, vediendu, că nu esista nici o neintielegere principiara intre Romanii si marile poteri. Tóta discussiunea se refera numai si numai la cuvintele, ce sunt a se intrebuintiá. Poterile nu mai ceru a se impamenteni decátu doue categorii de Evrei deodata cu inscrierea in Constitutiunea romana a principiulu cuprinsu in art. 44 alu tractatulu dela Berlinu. Fara indoiéla se va stabilí o intielegere.

Limbagiulu ce 'lu pórtá diuarele francese corespunde in adeveru sperantiei intr'o apropiata intielegere. Intre altele fói'a „La Presse“ din Paris vorbindu de unele diuare germane, cari blamara demersurile d-lui Boerescu, dicéndu că este cutezatu din parte-i cá se spere că va poté schimba prin presentia s'a si observarile sale programulu deja stabilitu de principele de Bismarck, relativu la Evreii din Romanii'a, aprobatu si de Françia, esclamá: „Noi speramu din contra, că d. Boerescu va fi primitu bine de d. Waddington si că acést'a 'i va tiené contu de dreptele observatiuni ce ar' poté se-i presenteze in acést'a cestiune fórté delicata si in care noi (francesii) ne-amu ingagiatu cu usiurintia!“ —

Principele Muntenegrulu va petrece péna la 11 l. c in Vien'a. Dupa ce s'a reintorsu din taber'a dela Bruck, Maiestatea S'a a datu in onórea principelui Nichit'a unu prandiu de gala in mic'a galeria a palatulu dela Schönbrunn, la care au fostu invitati toti demnitarii Curtii, ministrii, guvernatorulu si comandantulu militariu alu Austriei de josu. Esceptionalminte s'a intrebuintiatu la acést'a mésa vasele de aur. Dupa pran-

diu care s'a finitu la 5 ore Maj. S'a a facutu cu principele o preambulare prin gradin'a botanica, care comunica print'r'unu coridoru cu curtea, unde se afla grajdurile imp. Aci a surprinsu Maj. S'a pe principe c'una daru din cele mai frumoase. Intr'o parte a Curtii calareau doi jokey pe doi armasari albi (Lipizani), in cealalta parte era o trasura de gala lucuroasa (Landauer) pe care stralucea coron'a princiară muntenegrăna, cu doi cai roibi peste 17 urme de inalti. Ludata ce sosi Maj. S'a cu suit'a, trasur'a si caii de calaritu au fostu adusi inaintea principelui Nichit'a, caruia 'i spuse Maj. S'a, ca caii si carossa este unu cadou destinat pentru densulu. Principele muntenegrănu a multiamitu viu, dandu man'a monarchului, care ia strins'o in modulu celu mai amicabile.

Ceva despre starea tieranilor nostri.

Budapest'a 2 Septembrie n. 1879.

Me aflu de câteva dile in Pest'a in afaceri private. Mergendu la ministeriulu de justitia aflau câteva tierani romani din Banatu, cari aveau a asterne vre-o plansóre. I am aflu in convorbire cu unu amplotiatu din ministeriu prin intermedierea unui individ, care fiindu serbu de nationalitate insusi nu scia bine romanesce si din intemplantare venise la ministeriu, se cersiesca vre unu postu.

Amplotiatulu ministerialu 'mi spuse cu tota francheti'a, ca acesti bieti de tierani romani de mai multe dile se terecu pe la usile ministeriului, fara ca se fi potutu intielege cineva dorint'a lor, de órece de facto in intregu ministeriulu nu se aflã nici unu amplotiatu, care se intielega limb'a romana.

Ati auditu, domnule Redactoru, in intregu ministeriulu de justitia alu unui statu, in care locuiescu aprópe trei milíone de Romani, cari de seculi au jertfitu si jertfescu sangele si averea lor pentru tiera, dicitu in acestu ministeriu nu se afla unu singuru romanu, care celu puçinu se mediuloceasca, ca plangerile nefericitilor Romani se póta fi intielese! Da asia este egal'a indreptatire in Ungari'a. Aceasta este caracteristic'a timpului séu mai bine dicendu a directiunei cinice ce graséza astadi in Ungari'a. Derut'a economica, care a ajunsu la dimensiuni teribili péna si in cercuri mai inalte, arunca o multime de unguri pe capulu statului. Cu glótele d'au asaltu pe la usile ministrilor strigandu „panis et circenses“, si faciã cu asemenea strigari asurdítóre vocea egalei indreptatiri trebuie se amutiésca. Unde se mai póta ajunge vreunu Romanu, candu pentru câte unu singuru postu suntu sute de competenti unguri, avisati la bugetulu statului.

Desi Ungari'a s'ar' poté administrã cu jumetate din amplotiatii cari impopoléza astadi diferitele ministerii, totusi statulu amplotiatiloru nu se póte reduce, fiindcã ar' remané pré multe gure flamande. Unde va duce asta? Siguru ca la bine nu. Formarea unui proletariatu teribilu de amplotiati, ruinulu economicu alu tierii sunt urmari naturale. Deja nationalita unguereasca nu mai este numai nationalita agricola, cum s'a numitu péna acuma, ci par excellence nationalita de amplotiati.

Dér' se revenimu earasi la tieranii nostri din Banatu. — Nu este antaia data, ca am vediutu tierani romani retacindu prin Pest'a, fara nici unu càpeteiu. De multeori am vediutu cete dintre acesti nefericiti, cari se plangeau càtra toti càti voieau se 'i asculte, ca cutare Evreu séu chiar' si cutare inteligentu romanu i-a mancatu mosiór'a pentru mai nemica si ca a venitu se céra ajutoriu dela imperatulu. Càti voru fi inse de aceia, cari pierdiendu-si totulu nu au nici mediulocele ba nici voia de a mai incercã ajutoriu pe la Pest'a?

Cu acésta intrebare am pusu degetulu pe cea mai periculósa rana a corpului nostru nationalu, adeca pe espropriarea tieranilor romani, care dupa informatiunile, ce le am atãtu dela straini càtu si dela Romanii din partile respective, mai in tóte partile, inse cu deosebire in Banatu, unde elementulu romanescu se afla in masse mai compacte si posede pamentulu celu mai bunu, ia dimensiuni inspaimentatóre. Urmarea acestei despropriatiri este, ca elementulu romanu pierde, se stange vediendu cu ochii. Dejã Romani din comune intregi, cari au fostu odata in buna stare, astadi nu sunt, decãtu simbrasii averei lor parintesci.

Nu voiescu a face responsabila pe inteliginti'a si preotimea romana din Banatu pentru tóta calamitatea acést'a, dér' a vedé, cumu tieranulu ro-

manu, este bantuitu de beutur'a spirituóseloru si alte coruptiuni, cumu 'si perde pe tóte diu'a propriétatea s'a, cumu decade si se stange vediendu cu ochii, si faciã cu acést'a trista stare de lucruri a stã cu mânilor in sinu este mai multu decatu indolentia este desconsiderare culpabila a dorintieloru, ce le are fiacare preotu si inteligentu faciã de nationalita s'a. Eara, déca mai audimu, ca exista chiaru intre Romani atari inteligenti, cari lipsiti de ori-ce sentiementu nationalu si umanu, facu insisi concurentia strainiloru si cu deosebire Evreiloru spre a ruinã poporulu romanu, candu audimu, ca existu advocati romani, cari (mai cu séma in Banatu si in tior'a Oltului) cá si Evreii, se folosescu de perplesitatea tieranului romanu, spre alu desbracã pentru unu bagatelulu de mosiór'a eredita dela parinti, atunci ne stã mintea in locu, si nu scimu, déca acesti ómeni sunt lipsiti numai de moralita séu si de minte, deórece acestu modu de procedere este indreptatu chiaru in contr'a interessului loru bine intielesu. Se ne cugetãmu la urmasii nostri! Ce voru face copiii nostri, fia ei preoti, advocati séu invetiatori s. a., déca poporulu nostru se stinge séu devine o glóta de proletari degenerati prin coruptiune? — Deci nu la sentiulu de umanitate séu nationalitate, ci la sentiulu de considerare propria alu inteligentiei si preotimei nóstre adresezu rogarea: in interessulu vostru propriu salvati poporulu romanu de despropriatire si demoralizare.

Marturisescu, ca acést'a nu este lucru usioru, dér' nu este imposibilu.

Inainte de tóte acele lipitori dintre inteligentii romani, cari pe intrecute cu strainii sugu sangele poporului romanu si conlucra la ruinarea lui trebuiescu demascati si marcati in publicu, pentru ca celu puçinu se'i cunósca poporulu si se se póta feri de aceste bestii rapítóre, asia dupacumu in gradinele de menageria se face atentu publiculu prin inscriptiuni: aci este lupulu, hién'a, sierpele etc. feriti-ve.

Va fi fórtu multu ajutoriu, déca in totu loculu unde este posibilu se voru infintia reuniani pentru ajutorarea tieranului romanu, intemeiandu case de pastrare si de imprumuturi séu celu puçinu inlesnindu tieranului romanu calea, ca, afluandu se in perplesitate, se nu cada in man'a usurariloru, ci se capete, ipotecandu-si mosi'a s'a, bani eftini. Aceste reuniuni ar' trebui se 'si a'ba in fiecare comuna rurala agenturele sale.

Mai multu resultatu se póte astepta dela acea cale, ce ne indica esperientia trecutului. — S'a observatu si se póte observã si astadi, ca acele comune, cari au fericirea de a fi inzestrate cu preotu moralu, conscientiosu si harnicu, inflorescu si inaintéza pe di ce merge si adeca atãtu in moralitate càtu si in avere, pe candu acele comune, cari din nefericirea lor suntu conduse de preoti nemorali, debili si neconscientiosi, decada vediendu cu ochii. Lucrulu este naturalu. Preotulu romanu, dupa positiunea s'a sociale, dupa inteliginti'a s'a, in fine in puterea oficiului seu nu este numai indreptariulu si esemplulu viu pentru fiii sei sufletesci in tóte directiunile vietiei, dér' elu trebuie se fia si svatuitoriulu si invetiatoriulu loru in tóte cestiunile vietiei practice.

Serviciile rituali sisacramentali 'i dau ocaziune a cunósce tóte necazurile si defectele poporeniloru sei, si este datori'a lui a cercã vindecarea releloru. — Preotulu romanu fiindu conscientiosu trebuie se spuna fiiloru sei sufletesci cu ocaziunea marturisirei (spovedaniei), ca betiea si in specialu betiea de vinarsu este pecatu de mórte, nu numai fiind-cã vinarsulu contine multe ingredientie otravitóre si spurcate, dér' fiind-cã prin aceasta betivulu isi lasa copiii seraci, dandui préda demoralizarei, si stricatiunei, elu este datoriulu a pedepsi pe neascultatori cu pedepsele prescise de canóne, si déca preotulu insusi este omu moralu si economu bunu siguru va fi ascultatu de poporu.

Deaci urméza sant'a indatorire atãtu pentru capii nostri bisericesci càtu si pentru celelalte autoritati ale bisericiloru nóstre de ambe confessiunile, ca se se adopereze de a inzestrã parochiile nóstre cu barbati de moralitate, zelosi si vrednici, cu ómeni practici.

Mai 'nainte de tóte va fi bine, ca in institutele nóstre teologice se se dé candidatiloru astfelu de crescere, ca fiitoriulu preotu se póta fi consultatoriulu si invetiatorulu poporului atãtu in directiunea religiósã càtu si in vieati'a practica.

Nu mai puçinu folositoriu va fi, déca autoritatile nóstre bisericesci pe preotii cei vrednici si zelosi, a caroru activitate între poporeniiloru lor se

manifestéza prin stare buna morala si materiala, 'i va remunera dupa putintia, eara pre cei nezalosi si nemorali, pre acei preoti, cari din nenorocire nu sunt rari si cari nu numai ca nu svatuescu pe poporeniiloru lor la bine, ci dincontra prin viati'a lor nemorala ba chiar' scandalósa contribuiescu la decaderia poporului, 'i va pedepsi aspru si 'i va amovã.

In genere observãmu, ca cei mai harnici preoti se fia tramisi acolo unde terenulu este mai tare amenintiatu.

Istori'a trecutului ne arata ca biseric'a a fostu murulu aperiatoriu alu nationalitatii Romaniloru dér' astadi ca nici-odata mai inainte este chieamata de a aperiã poporulu romanescu de decãdere, saracire si perire.

Romanii din Ungari'a si Transilvani'a au existatu multe secole fara indreptatire politica si totusi n'au peritu, precandu astadi starea misera morala si economica ne amenintia cu perire, prin urmare aci este ran'a periculósa, acést'a este cestiunea ardienta pentru noi. Inzedaru vomu face politica, candu nu vomu mai avé poporu.

Este de doritu ca aceste cuvinte se nu resune in pusthia.

S.

Cestiunea Arab-Tabiei.

O corespondintia a „Corr. Polit.“ dela Silistria reimpróspeta cestiunea Arab-Tabiei in tóte detailurile ei; estragemu din acea corespondintia urmatórele: „Art. II alu tractatului dela Berlinu spune apriatu, ca fruntari'a in nordulu Bulgariiei are se se estinda de alungulu tiermulu dreptu alu Dunarei, dela fruntari'a vechia serbésca, péna la unu punctu, care se va ficsã de càtra o comisiune europeana in partea ostica a Silistriei. Dupa studii serióse facute la faci'a locului s'au unitu toti membri comisiunei, cu exceptiunea delegatului rusescu, la stabilirea fruntariei in modulu cunoscutu, dupa care Arab-Tabi'a avea se vina la Romania. Membrii comisiunei considerandu, ca dupa tractatu tóte fortaretiele dela Dunare trebuiescu derimate, impartira teritoriulu Silistriei intr'o zona vestica si ostica, asia, ca cetatea Silistria cu cele doue forturi vestice veneau a se dá Bulgariiei, ér' cele doue forturi dela resaritu Ordu-Tabia si Arab-Tabi'a se adjudecara Dobrogei, respective Romaniei. Membrulu rusescu alu comisiunei, colonelulu Bogolubov, a protestatu viu in contra acestei delimitari si a cerutu, ca fruntari'a se se áceseze 5 ore mai departe spre ostu, care cerere inse a fostu respinsa unanimu de càtra toti ceilalti delegati. Deórece comisariulu rusescu nu voia se admita, ca numai la punctulu aflu de comisiune, cam 900 metre spre resaritu de Silistria se póte construi unu podu spre junctiunea teritoriului cis-si transromanu, si deórece mai sustieré, ca la Dichiseni, 35 de chilometre din josu de Silistria, in apropiare de care au fostu trecutu Russii in campania dela 1853—1854 Dunarea, s'ar' aflã unu locu multu mai aptu pentru construirea unui podu, comisiunea s'a dusu acolo, a gasitu inse dupa ce a cercetatu cu deameruntulu cele doue tiermuri ale Dunarei, ca aci nu póte fi nici vorba de construirea unui podu. Desi comisariulu rusescu, colonelulu Bogolubov, era p'aci se se nenorocésca pe acelu terrenu miastinosu cu totulu nepracticabilu, totusi nu voiea se véda p'acolo decãtu numai terrenu solidu. Comisiunea in fine a renuntiatu de a face pe colegulu rusescu, ca se mai cedeze din ale sale, conscia fiindu, ca avea o misiune seriósã internationala de implinitu. Dupa ce elaboratulu de delimitare a fostu impartasitu guverneloru interesate, a datu ordinu guvernulu romanu trupeloru sale, ca se ocupe nou'a fruntaria a tierii acolo, unde nu se mai aflau trupe rusesci, si asia Romanii occupara Arab-Tabi'a. Este cunoscutu, ca procederea acést'a a provocatu esacerbarea guvernului rusescu si ca acést'a a datu ordinu unei divisiune de infanteria rusesca si unui regimentu de Cazaci cu 48 tunuri, in totalu 13,000, de a goni pe Romanii din Arab-Tabi'a. Comandantulu acestei divisiuni rusesci a provocatu pe comandantulu romanu, a desiértã fara intardiare fortulu, adaugendu, ca in casulu unei resistintie garnisón'a romana va fi tóta macelarita péna la celu din urma soldatu. Cu ocaziunea desiértarei Bulgariiei a fostu desiértata si Arab-Tabi'a de càtra trupele rusesci, dér' se dice ca cabinetulu de St. Petersburg a facutu cunoscutu totodata guvernulu romanu, ca déca trupele romane, inainte de a se decide cestiunea, ar' occupã din nou numit'a positiune, Russia ar' considera acést'a ca o declarare de resbelu

Esaminandu mai de aproape teritoriulu dela Silistria, aflamu, ca importanti'a ce-o pune Russi'a pe aceea, ca Arab-Tabi'a si Ordu-Tabi'a se remana Bulgariiei, este pe deplinu justificata. Situatiunea favorabila topografica si insemnatatea strategica a Silistriei a formatu inca din vechime o baricada pomica spre aperiarea partii ostice a Bulgariiei de la nord. Celu ce posede Varu'a si Silistria, are chei'a pozitivilor Bulgariiei in mana: rupendu-se Arab-Tabi'a (care domina Silistria, Dunarea si s'oselele Bazardjicu-Varn'a) si Ordu-Tabi'a dela Silistria, acest'a isi perde importanti'a s'a ca porta intrarita, de unde se se pota ataca Dobrogea. De ca Russi'a si Bulgari'a se voru multiami seriosu cu status quo, cumu l'au stabilitu poterile semnate, atunci perde si Arab-Tabi'a interessulu deosebitu ce i s'a datu, deocea de a periclitu Bulgari'a. La d'inceputu Arab-Tabi'a si Ordu-Tabi'a, aflandu-se in mana Bulgariiei, sunt pentru Romani'a necontentitu unu isvoru de ingrigire si iritatie, pentru ca Dobrogea, care i s'a datu in schimbulu Basarabiei ar' fi pusa intotdeauna la discretiunea Bulgarilor.

Prin delimitarea actuala Silistria va perde dreptu cevasi, der' pierderea ei nu va fi semnificativa, deocea acest'a cetate va remane intotdeauna unu punctu de trecere insemnatu. O parte a teritoriilor turci ai Silistriei s'au stabilitu inca de pe acuma impreuna cu Romanii, cari s'au dusu de aci si cu alti nationali, pe teritoriulu romanu, pentru ca cu Romanii potu trai neasemenatu mai bine decat cu Bulgarii. Localitatea Ostrovu de langa Dunare, unde se afla unu subprefectu si care este numai 5 kilometre departe de aci, numeru de case acuma 250 case, acuma s'au adausu deja unu numeru insemnatu de cladiri si va inflori cu catu mai vertosu, cu catu guvernulu romanu a datu cea mai buna vointia, spre a redica buna-starea tierii.

De curandu se respandi prin diuare scirea, ca guvernulu rusescu ar' fi impartasitu poterilor semnate, ca a aflu unu locu aptu pentru construirea unui podu. Care a studiatu inse terenulu de constructie, trebuie se se incheie forte in acest'a scire. La marginea tierii siesului romanu urcarea treptata a terenulu in forma de terasse este forte rara, tierii se redica numai preste suprafaa normala a terenulu, din care cauza suferu destulu de desu de inundare; mlastinele (baltile) nu se usca der' nici o iarna. Starea nefavorabila a tierii este incheie la Calarasi pentru esemplu, chiaru si la Iasi; societatea de navigatie dunareana a trebuitu se si asiedie agenti'a cu birourile pe o corabie. Din cele dise resulta, ca este absolutu imposibilu de a construi unu podu pe linea aratata. Singurul punctu, care este aptu pentru facerea unui podu, este acela desemnatu de catre comisiunea internationala. Natur'a a marcatu atatu de multu punctulu acest'a de trecere, incatu si cei vechi se foloseau de elu in trecerile loru resboiice.

In fine observamu, ca intaririle fortului Arab-Tabi'a au fostu in cea mai mare parte derivate de la Russi in Iuliu a. c. Formatiunea acestei fortificatiuni inaltimi, ca si cea a celorlalte, face posibila ori-candu o reconstruire grabnica a fortificatiunilor.

Unu diamantu in nesipu.

Conversatiune estetica-critica asupr'a productelor unui june poetu romanu.

(Urmare si fine.)

Elegi'a, despre care facuramu mentiune mai susu, este creati'a:

Catra poporul romanu.

Candu poporu cercatu de sorte! ce totu stai plangendu cu jale
In rumele doiose ale vechi marirei tale?
Candu numai din stele vei s'ascepti ajutorare?
Candu creu mai buna sorte n'ai tu braciu si sufletu tare?
Candu plinu gloriei trecute se-lu redici er' din ruine
Candu ce intardii inca? N'ai poteri de-ajunsu in tine?
Candu stramosii tai puternici nu din slabi si mici pastori
Candu virtutea loru ajuns'au la sceptrulu de domnitori?

Al' faimos'a, vechi'a Roma, ce ti-a datu vietia, nume...
Pe tronulu ei de auru guvern'a o n'rega lume!
Candu gigantia-i putere si la firm'a ei vointia
Candu totul si apusulu se'nchin'a cu umilintia;
Candu s'a invingetore, candu prin aeru o'nvertea:
Candu totu inimicii inlemniti de spaima grea;
Candu si virtuti sublime straluciau ca mandrulu sore,
Candu lumina si vietia lumei ce-i sta la picioru...

Destula, destulu cu-aceste suveniru multu fericite!
In acesta lume tote de schimbare suntu domnite;

Dupa diu'a lucitore vine-a noptii negra cetia,
Dupa nopte ni suride er' frumos'a deminetia. --
Ca stejarulu mandru, verde: adi sta falnicu in padure,
Mani unu fulgeru lu-sdrobesce, seu mi-lu culca o secure,
Si-a lui ramuri verdi odata josu in drumu remanu uscate,
Deslpite de tulpina si de trecetori calcate:

Astfelu Rom'a, a t'a mama, parasindu-o s'orte-i buna,
Fu silita de pe tron-u in mormentu ca se apuna;
Er' tu, fiulu ei, orfanulu gloriosei domnitore,
Devenisi p'a t'a mosia sclavulu celu mai tristu sub s'ore!
Pretios'a t'a corona venetici o usurpara,
Impartindu a tale bunuri, aruncandu sorti p'a t'a tiara;
Venetici flamendi si lacomi au cuprinsu bogat'a-ti mesa:
Ear' tu, ah! abia fusi numai „toleratu in a ta casa. . . .

Cerifulu scie cu ce sufletu si virtute te-ai luptatu,
Ca se-ti aperi libertatea, tronulu, dreptulu atacatu.
Der' ce pote singuru face unu orfanu fora potere
Facia de dusimani puternici si setosi de-alu avere?
O! cati ani de suferintia si de lacrime lu-ascapta,
Pana cresce si din somnulu nescientiei se descapta;
Pan' e n stare se-si rechiamu drepturile mostenite,
Se-si revindece-alu bunuri de vecini lacomi rapite!

Micu orfanu, ne-avendu pre nime, chiar' de-ai tei frati
isolatu

Scosu din cas'a parintiesca si in lantiuri aruncatu;
Apesatu, vai, de dispretiulu si de ur'a n'tregei lume,
Ce originea-ti uitase si frumosulu teu vechiu nume;
Sbiciuitu fora crutiare, cu munci grele torturatu;
Tu scii, numai, o! romane, cati ani plans'ai ne'ncetatu!
Der' slabitate-au in sufletu atati ani grei de dorere?
Ba totu chinulu ce te-ajunse a maritu a t'a potere!

In robia n'tunecosa, nevedindu ceriu luminos,
Te-au facutu se-ti uiti marirea si trecutulu gloriosu;
Te-au lipsitu pe rondu de tote, ce-ai avutu mai scumpu in
lume:

De averi, de libertate, de vointia de renume;
Denegatu-ti-au chiar' dreptulu, demnitatea omenesca!
Un'a inse nici-odata n'au potutu ca se-ti rapesca
Nici cu sabi'a poterei, nici prin astuti'a loru:
Consciintia t'a romana si sperantia n'venitoru!

Ca o stanca invecchita, ce si-inaltia de pe munte
P'intre nori si p'intre fulgeri catra stele a s'a frunte:
Giuru de ea stejari puternici, vechi ca falnicii Carpati,
Tremuru si pocnindu se darma de orcane scaturati;
Era ea, cautandu spre bolt'a de nori negri n'tunecata,
Sta pe locu maratia, mandra, de vifore nici misicata:
Astfelu tu in noptea gelei si a crancenei robii
Stat'ai seculi in potere, nesdrobitu de vijelii.

Si din valea suferintiei catra ceriuri ai privitu,
Si din ceriu Domnulu dreptatiei rugatiunea-ti a primitu.
Dupa noptea n'grozitoria a sositu o demanetia,
Candu unu viersu din somnulu mortii te-a trezitu la noua
vietia,

Si cautandu in giuru de tine, dis'ai: „Adi, ori nici odata,
Voiu in tiara-mi se fiu liberu, se fiu er' ce-am fostu odata!“
Si scolandu-te n' picioru, lantiulu vechiu ti-l'ai sfarmatu,
Si luandu-ti arm'a n' mana: inimicii-au tremuratu!

De atunci l'alu Libertatii mandru s'ore, ce-ti zimbesce,
Plaiulu vietii tale vescedu reinvia, infloresce;
Si n'tunereculu din giuru-ti se preface in lumina,
Ce-ti promite dupa lacrimi o vietia mai senina.
Adi originea-ti maratia, gloriosulu teu vechiu nume,
Stramosiesca t'a virtute: suntu sciute er' in lume;
Desonore, chinu, robia: s'au dusu ca o vijelia;
Numai un'a nu inceta: a dusimaniloru mania!

Ba in taina ea totu cresce, ca si dupa reci vifore
Unu periu, ce-si versa und'a preste lunci inverditore . . .
Adi de nou, nu libertatea: vietia vreu se ti-o sfersiesca
Pe ascunsu, vai, cu otrava: nu prin lupta vitejiesca!
Ah! privesce la tiranulu, a cui lantiuri le-ai sfarmatu,
Cu pocalulu de-a ta gura cum s'apropia ne'ncetatu;
Cum suride blandu sioptindu-ti, ca n'pocalu e nectaru dulce:
Der' nu crede! — E otrava, ce n'mormentu vre se te culce!

Inse ia voiosu pocalulu, deca este se-lu golesci!
Cu-a dusmaniloru otrava tu dedatu de seculi esti.
Ti-au intinsu ei, nu odata, cupe multu mai otravite:
Le-ai golitu, aretandu lumei, ca ai dile nefinite.
Erai sclavu legatu in lantiuri si lipsitu de-ori ce potere
In a nescientiei nopte cufundatu fora vedere:
Si-au cercatu — inzadaru inse! — firulu vietii a-ti curma.
Adi, candu vedi si candu esti liberu: ce potu ore mai spera?

Der' ei faca ce le place. Tu te du fora de tema
P'a t'a cale inceputa, unde-unu venitoriu te chiama!
A opri unu anticu fluviu in cararea-i curgetore
Nu-i potere omenesca, nu-su mediloce pe sub s'ore.
Er' acei, cari o incerca, parasiti de minte suntu:
Si usioru in und'a rece potu se-si afle-alu loru mormentu.
Susu la lucru deci, romane, pe alu Museloru campu verde!
Ah, in cetia nepasarei cugetu-ti de ce se pierde?

Inainte, inainte p'a sciintieloru grea cale,
Ce conduce la marire din a suferentiei vale!
Pena-candu vei sta n' durere suspinandu cu-amaratiune
Pe ruinele n'vechite ale gloriei strabune?
Pena-candu numai din stele vei s'ascepti ajutorare?
A-ti crea mai buna sorte n'ai tu braciu si sufletu tare?
Au stramosii tai puternici nu din slabi si mici pastori
Prin virtutea loru ajuns'au preste lume domnitori?

Vre numai! — si din ruine, unde jace n'tunecosu
Alu marirei tale templu redica-lu-vei mai frumosu.
Der' prin fapte, zelu, sciintia, ca faimosii tei strabuni:

Si nici candu fora silintia prin a ceriului minuni!
Esi odata la lumina din a nescientiei cetia;
Intunereculu e morte, er' lumin'a dulce vietia.
Astadi mintea luminata este arm'a cea mai tare:
Cu acest'a te narmeza, si vei fi puternicu, mare!

IX. Mai existe unu luoru, carele caracteriza favorabile si destinge poesiele cestiunate din partea loru materiale seu a calitatei loru interne.

Gothe in cutare locu alu scriptelor sale memoritorie da acelu suatu juniloru poeti, ca se se straduiesca spre totu mai multu cuprinsu seu contienutu (immer mehr Gehalt). „Mai multu cuprinsu, mai puina maiestria“, striga unu altu poetu.¹⁾ Intr'adeveru fora cuprinsu miediosu si mediosu o poesia nu ar' fi alta ce, decat — ca se graimu cu Scriptur'a — una arama resunatoria. In opulu frumosu alu poesiei, ca si alu picturii, sculpturii si alu celor-alalte arti, ni se infacisiesca frumuseti'a lumei, ca intr'una abreviatura. Precumu in lume, in natura, in immensulu universu esentia divina, ce ni se presenta in armonia sumei formelor sentiali seu materiali, este aceea ce ne prerapesce: intocmai si in opulu de arte ceea ce ne incanta este ide'a, poterea dteiesca, ce, petrundu prin sufletulu nostru, o imbracam si invescemu in forma sentiale.

Nu scimu, deca poetulu nostru a cetitu, catu a cetitu, si cumu a cetitu pe marele maiestru germanu? Fia oricum: geniulu poeticu a indicatu, credemu, de sene junelui nostru calea cea adeverata. Poemele lui posedu idee; au cuprinsu, miediu si mediu, incatu nu sunt nicidecumu nesce simple versificari seu rimari seu jocarie de vorbe голе. Cetindu-le, omulu da mai pre totu pasulu de sententie, care de care mai frumose, pe cari poetulu cu desteritate le scie aplic'a la loculu loru asi'a, catu nu aluneca nicidecatu intr'o didactica monotona si seca. P. e. in „L o c a s i u l u f e r i c i r e i“:

Afora de alu teu sufletu, afora de alu teu sinu
In daru te n'cerci se affi traiu dulce si serinu;

in pies'a „L a u n a j u n a p a r e c h i a“.

Iubirea e faci'a, ce n'cale-ne candu luce,
La malulu fericirii prin viforu ne conduce.
Amoru-i acelu s'ore, ce stinge ori-ce nori,
Si n' giurulu nostru face se cresce mii de flori.
Lumin'a in unire cu vecinic'a caldura
Da vietia, fericire la totu ce-i in natura;

in od'a „C a t r a p r e o t i i r o m a n i“:

Unu pomu, candu radecin'a-i vermi rei o n'veninaru,
Se usca, nu n'fioresce: in daru e primavera.

La cari nu potemu se nu adaugemu si din frumosele
lui gnome macaru doue:

V i e t i a.

Vietia-i unu riu mare,
Multu rapede si rece,
A carui unda omulu
De-a notulu candu o trece,
La malu nici-candu nu pote
Esi, unde-a doritu:
De valuri totdeun'a
Mai josu este rapitu.

G u r a l i v u l u.

Cei ce au gura pre mare,
Nu da multu p'a loru cuvinte.
Celu ce-si lauda a lui fapte:
Nu-lu crede; se scii, ca minte.
Gasc'a sbiera, de se inaltia
Num' unu cotu dela pamentu:
Vulturulu inse n' tacere
Sbora pen' la cerulu santu.

X. Incatu pentru partea formalu a poesieloru din discussiune, aici avemu, pre langa mai multe nenegabili prece-lentie, se indegetamu si unele defecte.

Cu respectu la form'a interna ne luamu voia a oserba mai cu sema trei lucruri.

Anume poterea, tenacitatea si venjosia spiritului sunt fora indoiela calitati din cele mai frumose si rare, si junele nostru poetu dispune in mesura mare de dinsele. Ele inse uneori lu-inducu in erorea prolisetaiei. Infrene-si pučinu Pegasulu tineru si aprigu; infrene-si-lu in acelu intielesu, ca se se adopere, mai alesu in poesiele strinsu lirice, a fi mai pregnante, comptu si scurtu, concentrandu-si asi'a-dicendu foculu. Omulu pote ceti prin carti de poesie nu odata poeme de cate 20 si mai multe strofe, pe cari apoi respectivii auctori le hoteza cu numele de oda si imnu, pre candu poeme asi'a de lungi ori-ce alta potu fi numai imnuri si ode nu. Liric'a curata, in prima oda, pretinde sim-tiamente potinti, dintre tote cele mai potinti, cari se producu intr'o stare infocata, entusiasmata si asi'a-dicendu pasiunata a sufletului si fantasiei; apoi scimu din psicologia, ca isbucnirea pasiuniloru vehementi si a sentimentelor

¹⁾ Shakespeare in Hamlet, cuventele reginei.

infocate e lucru momentan, de câteva minute, năcătă de durată lungă. Ast'a un'a la mână.

A două scădere de relevat e érași prolișitate, ci un'a prolișitate încătăva de altă soi și sensu. Poetulu comite acestu pecat în baladele sale și provine asisidere din excessu de spiritu poeticu viguros și tenace, care nu lesne se obsece. Elu descrie uneori prea pe lungu și latu situațiunile, persónale, caracterele scl., prin ce decursulu evenimentulu și actiunilor baladei nu urméza destulu de rapede, interesarea cetitorulu se langediesce și scade, naratiunea se spelatocesce. Acést'a o semte lectorulu chiaru și în balad'a alegorica poporale „L a c r e m i ó r e l e“, altcumu nu lipșita de varie frumoseție. Balad'a e o epopeia mica, deci sunt nenegabile la loculu lor memoratele descriptiuni: numai câtă fia ele amesurate trupsiorulu, cu atâtă mai vèrtosu, deóráce firea baladei e de alta parte afina cu lirica, alu carei focu, cum aretaramu, se stinge, efectu-i, se recesece sub nuorulu cercustantielor și vorbelor lungi și late. Baladistulu romanu Bolintineanu, p. e. în „S t e f a n u c e l u m a r e s i m a m ' a s ' a“, M i r c e a s i s o l i i“ scl. face atari descrieri și reflecșiuni pregnanti câte în 3—4, multu în siese viersuri, și lasa evenimentulu și actulu baladei se ne tiena prin întorsurile sale neasteptate interesarea și atentiunea vivace din inceputu pēna în capetu. Imiteze-lu junele nostru poetu.

În fine — și acést'a o spunem pe scurtu — poemelor lirice, cá cuintesentiei poesiei, corespundu viersuri, metru, strofe mai variate, decumu folosesc în poesiele sale melice poetulu nostru. Emotiunea sufletésca straordinaria, care creadia poem'a lirica, recere logicu și psicologicu o miscare mai puțin uniformă și monotona, mai volubile și asiádicēdu mai saritória a formei. Una atare forma ne infaciósieza mai palpabile esaltarea, entusiasmulu și — cá se graimú asiá — estasea sufletulu și imaginiunei.

XI. Ce se atinge de form'a esterna, de limba și stilu puțin avem de disu.

Gresiéla e, încontr a geniulu limbii nóstre, a nu padt strictu intonarea latina în cuvintele de nou introduse (nobila, mēdicu în locu de nōbila, mēdicu scl.), pentru cá limb'a romanésca dóra între tóte neolatinele mai bine a pastratu mai în tóte accentuarea latina. Tacemu apoi de erori sporadice contr'a sintasei, cá „ah dér' ce-i pasa la ea“, în locu de „ce-i pasa ei (Lacremióre). Pestrecemu aceste scăderi: pentru cá ele, cumu disemu, sunt fórt rare, sporadice. Apoi de alta parte suntemu pentru dinsele compensati prin un'a limba, precumu ferita de gergulu séu galimatia séu mistulu compositu alu tuturor gunóielor straine, — ierte-ni-se spresioniunea — pe care unii ar' vré se-lu sanctiuneze de limba literaria a Romanilor: asiá, cu tóta acésta purificare, prin una limba usióra, fluentă, néosia și verde romanésca, ceea ce onoratulu cetitoru a potutu oserbá din piesele citate.

Stilulu e elegante, procede din una imaginiune poetică vivace și corespunde unei asemenea imaginiuni; e acomodat pretutindeni obiectulu mai înaltu au mai popularu; e luminos, poterosu, plinu de tropi, metafore și figure și plinu de verdóre. Desclinitu fórt și abundante e poetulu nostru în asemenări bine alese și nimerite și la loculu lor cuvenitu aplicate. Desfidemu pe oricine, se ne arete multe asemenări, nu numai în literatur'a nóstra romana, ci și în literaturile straine, cari se egaleze în frumoseția, originalitate și cuprinsu pe acést'a din poesii „F e r i c i r e a“ :

Oh, dulce fericire, sperantia-amagitóre!
Unu fluturu veselu esti tu aice pe sub sóre,
Er' noi suntemu cu totii sburdalnici de copii. . .
Amblámu, vai! se te prindemu; dér' candu sosimú la tine,
Tú esti acumu departe prin plaiuri mai serine,
Plutindu voiosu pe valuri de radie aurii.
În daru te si ajungemu. . . A' tale aripióre
Isi perdu în man'a nóstra cerescu farmeculu lor;
Si-acusi, fóra de mila, cálcându-te 'n pecióre,
Ne dâmu ér' dupa altulu mai viu stralucitoriu.

și poetulu conchide apoi:

Curata 'ndestălire, cerésca fericire
Aici în asta viétia atunci numai simtimu,
Candu, condamnatu de-o sacra și sincera iubire,
Cu-a' nóstre fapte bune pre altii fericimú.

Se facemu și noi conclusiunea.

La finele disertatiunei nóstre credemu a poté repeti și a poté sustiené — acumu cu mai multu prospectu de a fi crediati — asertulu pusu în fruntea ei, cumu cá în junele nostru desu memoratu natiunea romana posedă unu adevératu diamant. Estu diamantú inse diace, cá se graimú asiá, înca în nesipu, are lipsa de a fi redicatu de acolo și a fi imbraiosiatu, are lipsa de scóla, de poleire, pentru cá se se faca cu tempu brilantú multu mai pretiosu, și pentru cá — precumu în brilantú se resfrangu radiele sórelui în mie de straluciri, — asiá prin sufletulu nobile romanescu alu junelui nostru poetu se se resfranga pre ceriulu romanime în mie de coloru lumin'a adevérurilor și ideelor eterne.

Fi-va óre acést'a? Realisarea dorintiei, ce esprimemú, depinde mare parte dela natiunea romana. Din parte-ne

încheiamu revelandú numele tenerulu poetu, care e ascultatorulu de filosofia la universitatea din Clusiu, **P e t r u D u l f u**.

Clusiu, în Iuliu 1879.

Dr. Gregoriu Silasi.

Societatea pentru fondu de teatru romanu.

Adunarea generală din anulu acesta a Societății pentru fondu de teatru romanu, conformu conclusulu adus de către adunarea generală din anulu trecut la Alb'a-Iulia, se va tiené la Blasiu în zilele de 20 și 21 Septembrie calind. nou, cu următoarea

Programa:

Dia' a prima, 20 Septembrie.

1. Presedintele va deschide adunarea la 11 óre înainte de miediadi în localitatea ce va fi destinată pentru ședințele adunării generale.
2. Se voru alege doi secretari ad hoc pentru redactarea proceselor verbale.
3. Secretarul Societății va dá cetire reportulu comitetulu despre lucrările acestuia dela ultim'a adunare generală.
4. Se va ceti reportulu despre starea cassei Societății și peste totu despre membrii și averea totală a Societății.
5. Se va alege o comisiune de 5 membrii, la care se voru inscrie aceia, cari voru voi a fi membrii Societății, încassandú dela densii ofertele în bani, precum și pentru a primí tacele dela membrii de până-acumă.
6. Se va alege o comisiune de 5 membri pentru cercetarea reportulu cassarulu.
7. Se va alege o comisiune de 5 membrii, la care se voru aretá propunerile ce s'aru face spre înaintarea scopulu Societății.
8. Se voru tiené discursuri corespunditóre scopulu Societății și aretate mai antaiu comitetulu.

Dia' a două, 21 Septembrie.

1. Presedintele deschidendu ședința, se va ceti și verificá procesulu verbalu alu ședinței trecute.
2. Comisiunea emisă pentru înscriere de membrii și primire de tace și oferte, va face reportulu seu și se va luá conclusiunea necesaria.
3. Comisiunea emisă pentru cercetarea reportulu cassarulu va reportá despre acést'a și se va luá conclusiune asupra reportulu.
4. Comisiunea emisă pentru propneri va reportá despre aceste și se voru luá conclusiunile necesarie.
5. Se va alege comitetulu Societății pe viitorii trei ani
6. Se va decide loculu și timpul adunării generale următorie.
7. Se va alege o comisiune pentru verificarea procesulu verbalu alu ședinței de astadi.
8. Presedintele va închide adunarea.

Budapesta 31 Augustu 1879.

În numele comitetulu:

Iosifu Vulcanu, Iosifu Hosszu,
secretaru. vice-presedinte.

D i v e r s e .

(Unu iubileu în Satmaru.) Cu privire la iubileulu de 50 ani alu preotulu romanu gr. cat. Tom'a Siorbanu, despre care ni s'a relatatu și noue, i se scrie „Familiei“ din Pest'a: . . . „Precumu se vede nu vi s'a reportatu, cá cu acea ocașiune s'a tienutu și o cuventare ocașiunală. Acést'a cuventare, rostita în biseric'a romana din Careii-mari, s'a pronunțiatu de către preotulu néosiu romanu Gavrilu Lazaru de Parcureti în limb'a un g u r é s c a . La mēsa preotii rivalisau intru a toastă ungueresce. Asia se serbéza în Satmaru unu iubileu romanescu!“ — Rogamú pe onor. nostru corespondentu se ne spuna, déca lucrulu s'a petrecutu în adevéru asiá precumu se relatéza „Familiei“, și cá ce au de gându acei nenorociti preoti romani, cari nu se sfiescu a conturbá ordinea divina și umana vorbindu în biseric'a romana într'o limbă straină?

(Casatori'a a două a regelui Spaniei.) Fóia oficială „Wiener Ztg.“ scrie: „Maiestatea S'a regele Alfonso XII alu Spaniei, în timpul petrecerei sale la Arcachon a cerutu în casatoriă pe archiduces'a Mari'a Christin'a de Austri'a cu consentiementulu imperatulu, cá siefu supremu alu casei imperiale de Austri'a. Archiduces'a a consentitu cu bucuria la acésta casatoriă, care de siguru va implé de bucuria nu numai pe

ambele case domnitóre dér' și poporatiunile imperiu.“

(Societatea pentru propărea creștinismulu între Evreii dela Berlinu) a publicatu de cūrēndu 56-lea reportu anualu asupra anululu 1877. Reportulu marturiscesce, cá succesele visibile în înderetulu dorintelor și straduintelor. Revenea nu este destulu spriginita de ceilalti creștáci din veniturile sale de 16,731 marci, 11. mārci au esitu numai din contribuiri și din lectele ce se facu în tóte bisericile prussiane. Duminec'a a diecea post trin. asiá, cá vinu 1000 mārci pe o provincia. Berlinulu a combuitu în anulu trecut 993 marci, dintre cari vreo 600 s'au adunatu prin colectele de primserici. Foi'a reuniunei „Der Friedensbote“ a unu venit de 262 marci și a recerutu chei în suma de 1595 marci. Au fostu la scóla de catechumeni evrei, dintre cari 5 au fostu zati, unulu se va botezá peste puțin dile, remasu în scóla; celorlalti 13 parte li s'a datu mulu din scóla, parte s'au dusu de bună. Interessante suntú impartasirile din suplementu pre latirea Evreilor pe pamentu. Dupa a date se afla astadi pe pamentu, cá si pe timp regelui David, 6 pēna la 7 milióne de și adeca în Europ'a (dupa eruările cele mai statistice) mai multu de 5 milióne, în 200,000, în Afric'a peste 80,000, în Americ'a 1-5 milióne. În Europ'a se vinu jumetate toti adeca 2,621,000 pe Russi'a, Posen 61,000, Galiti'a 575,000, Romani'a 274, Turci'a 100,000, Itali'a 35,000, Spani'a și tugalí'a 2000 pēna la 4000, Oland'a 700, Norvegi'a 25, Svedi'a 1800 evrei. Pre ca Angli'a numera 50,000, Françi'a 49,000. Germani'a are 512,000, dintre cari 45,000 pe Berlinu — în Berlinu prin urmare mai cá în tóta Françi'a. Din cei 1,375,000 Evrei Austri'a cea mai mare parte traiescu în priciele slave. Cei 80,000 Evrei din Afric'a traiescu în Algeri'a francesă; se afla inse Evrei și în sinia și de-a-lungulu litoralulu nordicu pēna oasele din Sahara, cari traiescu bucurosú între homedani, pasindu cá mediolocitori între ei și tini. Dintre cei 200,000 Evrei ai Asiei traiescu 20,000 în Indi'a și 25,000 în Palestin'a, în rusalimu se afla langa 7000 de mohamedani 5000 creștini 13,500 Evrei, cari se impart Evrei germani, spanioli și arabi. Despre Americ'a nu spune reportulu alta decâtú, cá în New-esista treidiece de sinagoge.

(Congressulu de Cereale în Vien'a.) Congressulu, la care au asistatu persónale, a fostu deschisú Marti 21 Augustu rentu de unu reprezentantu alu Ministeriulu Comerciulu. Dupa unu discursu alu acestui funcnaru, comisiunea internatiunală a fostu constituită. D. Leinkauf a cetitu, în numele Bursei de cere și fainuri din Vien'a, o dare de séma asupra coltei Austro-Ungariei. Dupa acésta dare deficitulu aru fi pentru grau de 8,550,000 hectolitri, pentru secara de 7,250,000; pentru orz 5 milióne. Recolt'a ovediuului este bună; ea în trecutulu midiloci'a anululu cu 2,500,000 hectolitri Austro-Ungari'a va fi silita se importeze în aceste campanii 750,000 hectolitri grau și 4,500,000 hectolitri secara. Orzulu este asufficiente. Cātu despre ovesu, Austro-Ungari'a se esporteze 3 milióne maji vamale.

(Cātu a pagubitu Seghedinu.) Precumu se relatéza dela Seghedinu, lucrările misiunei insarcinate cu pretiuirea daunelor sate prin inundare sunt mai de totu terminate. Resultatulu consemnarilor ei face 11,200,000 rini. Adaugându și miculu restu ce mai se se pretini daun'a totală nu va trece peste 12 milióne florini.

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 10 Septembrie st. n. 1879.

5% Rent'a charthia (Metalliques) . . .	66.50	Oblig. rurali ungare . . .	
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu). . .	68.—	„ „ Banat-Timia . . .	
Losurile din 1860 . . .	123 20	„ „ transilvane . . .	
Actiunile bancei nation. . .	821.—	„ „ croato-slav. . .	
„ instit. de creditu . . .	255.40	Argintulu în marfuri . . .	
Londr'a. 3 luni. . .	117.80	Galbini imperatesci . . .	
		Napoleond'ori . . .	
		Marci 100 imp. germ. . .	

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu

Tipograf'a: Ioane Gótt și fiu Henric